

Більшість тлумачень, які пропонують діти, узгоджуються із загальноприйнятим тлумаченням: «Тактовна людина – це толерантна, весела, добра, вихована», «та, яка вміє замовчати, коли треба, не вставить свої п'ять копійок, тихо себе поводить», «та, яка думає, як зробити гарний вчинок». Разом з тим зустрічаються і помилкові тлумачення: «Тактовна людина – це та, яка завжди каже Так», «така, яка все розраховує, приходиться вчасно, вміє економити», «та, яка все диктує».

Виявилося, що середній показник рівня розвитку особистісної якості «тактовний» з 1 по 4 клас зменшується. В першокласників згаданий показник складає 5,6 балів, в учнів 2 класу – 6 балів, в третьокласників та четвертокласників – 5 та 4 бали відповідно. Такі результати свідчать про зростання рівня критичності дітей.

Перспективи дослідження полягають у вивченні особливостей рефлексії особистісної якості «тактовний» тих учнів, які виховуються в сім'ї одні, і тих, які виховуються разом з братами та сестрами.

Список використаних джерел

1. Давыдов В.А., Слободчиков В.И., Цукарман Г.А. Младший школьник как субъект учебной деятельности // Вопросы психологии. – 1992. – № 3-4. – С. 14-19.
2. Никончук Н.О. Развитие рефлексии личностных качеств у младшему школьному возрасту // Гуманитарный вестник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»: Науково-теоретичний збірник. – Переяслав-Хмельницький, 2006. – С. 97-102.
3. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О.Моляко, О.Л.Музики. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – 320 с.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РІВНЯ САМООЦІНКИ ТА ОСОБИСТІСНОЇ ТРИВОЖНОСТІ У СТУДЕНТІВ ПСИХОЛОГІВ

Гуменюк Анастасія

студентка 3 курсу соціально-психологічного факультету

Науковий керівник:

доцент кафедри соціальної та практичної психології **О.В. Мазяр**

Самооцінка є важливим фактором становлення особистості студента. Правильно сформована самооцінка виступає не просто як

знання самого себе, не як сума окремих характеристик, а як певне ставлення до себе та усвідомлення себе.

Проблемою самооцінки займалися такі вчені, як: А. Захарова, І. Кон, С. Рубінштейн, О. Сидоренко та розглядали її як елемент самосвідомості, що характеризується емоційно насиченими оцінками самого себе як особи, власних здібностей, етичних якостей і вчинків.

Тривожність як властивість особистості багато в чому обумовлює поведінку людини. На думку А. Прихожан, тривожність – це емоційно особистісне утворення, яке має когнітивний, емоційний та операціональний аспекти. Проблемою тривожності займалися як у вітчизняній (Ф. Березін, О. Захаров, А. Прихожан), так і у зарубіжній психології (З. Фрейд, Е. Фромм, К. Хорні).

У працях А. Захарова, А. Прихожан, О. Сидоренко підкреслюється зв'язок самооцінки та тривожності.

Дослідженням психологічних особливостей юнацького віку займалися такі вчені, як: І. Бех, Л. Божович, О. Винославська, І. Кон, Т. Сольська та інші.

Дослідження взаємозв'язку рівня самооцінки та особистісної тривожності у студентів психологів проводилося впродовж 2015-2016 навчального року. На базі Житомирського державного університету імені Івана Франка. Загальна вибірка склала 16 осіб – студенти 3 курсу.

Методи дослідження включають аналіз та систематизацію наукових джерел; для отримання емпіричних даних було використано «Шкалу тривожності» Тейлора та методику діагностики самооцінки Дембо-Рубінштейн.

За результатами проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Теоретичний аналіз проблеми показав, що причиною виникнення тривожності у житті особистості є зовсім не конфлікт між біологічними потягами та соціальними заборонами, а результат неправильних відносин між людьми (К. Хорні). Самооцінка ж є результатом тривалого процесу, який відбувається під впливом різноманітних детермінант і не припиняється впродовж усього життя людини. Самооцінка не лише залежить від оточення особистості, її стилю спілкування, успіхів у діяльності, а й впливає на всі сфери життя людини, корегує її поведінку. Цікавим є погляд на проблему тривожних станів крізь призму іншої психологічної властивості, такої як самооцінка. Існують окремі дані про кореляцію певних показників самооцінки з тривожністю як властивістю особистості (А. Захарова, А. Прихожан, О. Сидоренко).

2. Результати дослідження показали, що коефіцієнт тривожності ($K_{тр}$) $> 0,225$ існує у 10 досліджуваних (63%), тобто існує тенденція до високого рівня тривожності серед досліджуваних. В студентів з високим рівнем тривожності переважає занижений рівень самооцінки.

3. При зіставленні показників особистісної тривожності та самооцінки, у всіх варіантах $p < 0,05$ (за t-критерієм Стюдента). В результаті, при статистичних гіпотезах: H_1 – відмінності є не випадковими та значимими; H_0 – відмінності є випадковими. Приймається гіпотеза H_0 – відмінності є випадковими, тобто спостерігається тенденція до взаємозв'язку рівня самооцінки та особистісної тривожності у студентів психологів, але прямого зв'язку не існує.

4. Взаємозв'язок рівня самооцінки та особистісної тривожності у студентів психологів полягає в тому, що чим вищий рівень самооцінки студента психолога, тим менший у нього рівень особистісної тривожності.

Проведене дослідження не претендує на вичерпний аналіз усіх аспектів проблеми взаємозв'язку рівня самооцінки та особистісної тривожності у студентів психологів. Перспективою подальших досліджень може бути аналіз взаємозв'язку рівня самооцінки та особистісної тривожності у підлітків.

Список використаних джерел:

1. Винославська О.В. Психологічні особливості студентської групи. // Практична психологія та соціальна робота. – №7. – 2005. – С.65-70.
2. Захарова А.В. Деятельностный подход к изучению самооценки / А.В. Захарова // Психодиагностика и школа : тезисы симпозиума. – Таллин, – 1980. – С. 11-14.
3. Прихожан А.М. Психология тревожности: дошкольный и школьный возраст 2-е изд. – СПб.: Питер, – 2007. – 192 с.
4. Исследование самооценки по методики Дембо-Рубинштейн: <http://psylist.net/praktikum/15.htm>.
5. Методика «Шкала тривожності» Тейлора: <http://psy.rv.ua/content/metodika-teilor>.